

**IZMEĐU IDEALA I PRAKSE:
LEGITIMITET MEĐUNARODNOG
KRIVIČNOG SUDA DVIJE DECENIJE
NAKON STUPANJA NA SNAGU
RIMSKOG STATUTA**

Smilja Janković,

<https://www.linkedin.com/in/smilja-jankovic/>

MA, međunarodno pravo i ljudska prava
(University for Peace)
nezavisna istraživačica
Balkantida, Sarajevo

Dostavljen: 03. 08. 2026.

Recenziran: 11. 08. 2026.

Prihvaćen: 24. 08. 2026.

UDK: 341:343.1

JEL klasifikacija: K33

APSTRAKT

Usvajanjem Rimskog statuta i njegovim stupanjem na snagu 2002. godine kosmopolitska ideja pravde koja nadilazi granice države prvi put je dobila trajni institucionalni oblik. Više od dvije decenije kasnije praksa Međunarodnog krivičnog suda omogućava znatno preciznije vrednovanje tog projekta nego što je to bilo moguće u vrijeme njegovog osnivanja.

Rad polazi od teze da razmak između proklamovanog kosmopolitskog ideala i stvarnog djelovanja Suda nije prvenstveno posljedica nedosljedne primjene Rimskog statuta, već proizlazi iz institucionalnog modela uspostavljenog samim Statutom: režima nadležnosti zasnovanog na pristanku država, ovlaštenja Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija iz članova 13. i 16, načela komplementarnosti iz člana 17.

te nepostojanja vlastitih mehanizama prinude.

Normativna analiza povezana je s razvojem sudske prakse od 2010. do 2026. godine, uključujući postupke koji se odnose na Sudan, Ukrajinu, Palestinu i Filipine, te pitanja imuniteta visokih državnih zvaničnika i izvršenja naloga za hapšenje. Zaključuje se da dugoročni legitimitet Međunarodnog krivičnog suda zavisi manje od formalnih ovlaštenja, a više od njegove sposobnosti da međunarodno krivično pravo primjenjuje dosljedno, nepristrasno i nezavisno od geopolitičkih interesa.

Ključne riječi: Međunarodni krivični sud; Rimski statut; kosmopolitska pravda; komplementarnost; legitimitet

Between the Ideal and the Practice: The Legitimacy of the International Criminal Court Two Decades After the Entry into Force of the Rome Statute

ABSTRACT

With the entry into force of the Rome Statute in 2002, the cosmopolitan idea of a justice that transcends state borders acquired, for the first time, a permanent institutional form. More than two decades later, the practice of the International Criminal Court allows a considerably more precise assessment of that project than was possible at the time of its establishment.

The paper argues that the gap between the proclaimed cosmopolitan ideal and the actual functioning of the Court is not primarily the result of an inconsistent application of the Rome Statute, but follows from the institutional model established by the Statute itself: a

jurisdictional regime based on state consent, the powers of the United Nations Security Council under Articles 13 and 16, the principle of complementarity under Article 17, and the absence of the Court's own means of enforcement.

The normative analysis is connected with the development of case law between 2010 and 2026, including the situations concerning Sudan, Ukraine, Palestine and the Philippines, as well as questions of the immunity of high state officials and the execution of arrest warrants. It concludes that the long-term legitimacy of the International Criminal Court depends less on its formal powers and more on its capacity to apply international criminal law consistently, impartially and independently of geopolitical interests.

Keywords: International Criminal Court; Rome Statute; cosmopolitan justice; complementarity; legitimacy

1. UVOD

Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda stupio je na snagu 1. jula 2002. godine, čime je uspostavljena prva stalna međunarodna krivična institucija nadležna za procesuiranje genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i, nakon aktiviranja nadležnosti 2018. godine, zločina agresije.¹ Time je ostvaren važan korak u razvoju međunarodnog krivičnog prava započetom nakon Nürnberga i Tokija, te je prvi put stvorena stalna institucija čija je svrha individualna odgovornost za najteže zločine od međunarodnog značaja.

Ovaj članak predstavlja ažuriranu verziju istraživanja provedenog u okviru magistarskog rada izrađenog na Univerzitetu za mir Ujedinjenih nacija (University for Peace – UPEACE). Izvorni rad nastao je u vrijeme kada je Međunarodni krivični sud još uvijek bio institucija bez razvijene sudske prakse, zbog čega se njegova analiza mogla zasnivati prvenstveno na normativnom okviru Rimskog statuta i prvim godinama djelovanja Suda. Nakon više od dvije decenije moguće je preispitati iste pretpostavke u svjetlu bogate sudske prakse i novih izazova međunarodnog krivičnog prava.

Osnivanje Međunarodnog krivičnog suda nije predstavljalo početak međunarodne krivične pravde, već kulminaciju višedecenijskog razvoja međunarodnog prava. Upravo zbog toga danas se ne postavlja pitanje da li je kosmopolitski ideal institucionalizovan, nego u kojoj je mjeri njegova institucionalizacija ostvarila očekivanja koja su pratila osnivanje Suda.

Rad polazi od pitanja postavljenog u izvornom istraživanju: da li je Međunarodni krivični sud doprinio uspostavljanju pravednijeg međunarodnog poretka ili je, zbog načina na koji je konstituisan, ostao institucija čije djelovanje u velikoj mjeri zavisi od političke volje država. Osnovna teza rada jeste da razmak između univerzalnog ideala međunarodne krivične pravde i njene praktične primjene nije prvenstveno posljedica pogrešne primjene Rimskog statuta, već proizlazi iz institucionalnog modela uspostavljenog samim Statutom.

¹ Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda, čl. 5. Nadležnost za zločin agresije aktivirana je odlukom

Skupštine država stranaka od 14. decembra 2017, s primjenom od 17. jula 2018.